

Nederlandstalige samenvatting van CPB Document 157, *Vertical foreclosure: a policy framework*

Auteurs: Michiel Bijlsma, Viktoria Kocsis, Victoria Shestalova en Gijsbert Zwart

Als je naar huis belt, het licht aandoet, een zorgverzekering afsluit of het internet aanzet, neem je een product af van een verticale keten van toeleveranciers en verkopende bedrijven. Je telefonieaanbieder heeft toegang nodig tot een telecommunicatienetwerk om je te bereiken. Je elektriciteitsaanbieder heeft toegang nodig tot een elektriciteitsnetwerk om stroom aan je te kunnen leveren. Je zorgverzekeraar moet zorg contracteren bij zorgaanbieders zoals ziekenhuizen die jij wilt bezoeken.

In dergelijke industrieën kunnen integratie en exclusieve contracten tussen verticaal gerelateerde bedrijven belangrijke welvaartsverbeterende effecten hebben. Deze hebben te maken met het op één lijn brengen van prikkels om prijzen vast te stellen of te investeren. Deze strategieën kunnen echter ook de mogelijkheden van concurrenten om te concurreren beperken door hen toegang tot de markt te ontzeggen of te beperken. Dit heet ook wel uitsluiting.

Uitsluiting kan schadelijk zijn voor de welvaart als het de concurrentie beperkt. Bepalen van verticale integratie of exclusieve contracten is in het algemeen ingewikkeld vanwege drie redenen. Ten eerste is uitsluiting als zodanig goed noch slecht voor de welvaart. Ten tweede kan uitsluiting het effect van verschillende strategieën zijn. Ten derde zijn de analyse en het effect van uitsluiting afhankelijk van de marktstructuur.

Deze studie biedt een raamwerk voor analyse van het risico op welvaartsverlagende uitsluiting dat bestaat uit vier stappen. Ten eerste moet uitsluiting in potentie de concurrentie kunnen verminderen. Zowel de theorie als de empirie laat zien dat dit niet waarschijnlijk is als er zowel bovenstrooms als benedenstrooms felle concurrentie bestaat. Als exclusieve contracten of verticale integratie in zulke markten voorkomen, zal het zijn om de efficiëntie te verhogen door dubbele marginalisatie, gratis meeliften of hold-up problemen tegen te gaan.

Ten tweede, als welvaartsverlagende uitsluiting in principe mogelijk is, moet worden nagegaan of deze ook in de praktijk zal voorkomen. De theorie biedt houvast bij het identificeren van omstandigheden die welvaartsverlagende uitsluiting een winstgevende evenwichtsstrategie maken. We onderscheiden hierbij twee typen van uitsluiting: inputuitsluiting en klantenuitsluiting. Inputuitsluiting betekent dat een benedenstroomse retailer uitgesloten wordt van het kopen van input van een bepaalde bovenstroomse aanbieder. Klantenuitsluiting betekent dat een bovenstroomse aanbieder uitgesloten wordt van het verkopen aan een benedenstroomse klant. De theorie voorspelt dat de waarschijnlijkheid en het type uitsluiting afhangen van het type markt. We beschouwen de volgende drie typen markten: markten zonder verticale integratie, markten met verticale integratie en markten met meerdere verticaal geïntegreerde bedrijven die elkaar beconcurreren.